

Η ΔΟΜΕΣ ΚΑΙ Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Φοίβου Θεοδώρου

Προϊσταμένου της Δ/σης Σχεδιασμού και Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών της Γ.Γ.Π.Π.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Πολιτική Προστασία ως έννοια συνδέεται με δράσεις που αποβλέπουν στην προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών, των υποδομών μιας χώρας καθώς και του φυσικού περιβάλλοντος από την εκδήλωση καταστροφών προερχομένων από φυσικούς ή ανθρωπογενείς παράγοντες,

Ως **ολοκληρωμένος κύκλος Πολιτικής Προστασίας ορίζεται διεθνώς ο κύκλος που περιλαμβάνει**

- την Πρόληψη (prevention)
- την Προετοιμασία (preparedness)
- την Έγκαιρη Προειδοποίηση (early warning)
- την Άμεση Επέμβαση (rapid response)
- τη Διαχείριση των Συνεπειών (consequences management)
- την Αποκατάσταση (rehabilitation)

Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται δράσεις και πολιτικές που έχουν ως στόχο

- την αξιολόγηση του κινδύνου σε ενδεχόμενη εκδήλωση ενός περιστατικού με καταστροφικές συνέπειες (**risk assessment**),
- τη λήψη μέτρων που αποβλέπουν στον περιορισμό της πιθανότητάς του να συμβεί ο κίνδυνος, καθώς και στον μετριασμό των συνεπειών αυτού (**risk reduction**)
- στην αντιμετώπιση/διαχείριση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης από την εκδήλωση φαινομένων με καταστροφικές συνέπειες (**emergency management**) καθώς και τη λήψη μέτρων που ακολουθούν μια καταστροφή, προκειμένου να μετριαστεί άμεσα το βάρος όσων επλήγησαν (**disaster recovery**).

Είναι σαφές ότι σε μια οργανωμένη κοινωνία η εκπόνηση μιας εθνικής στρατηγικής στο τομέα της πολιτικής προστασίας όπως αυτός περιγράφεται παραπάνω συνιστά ένα ισχυρό εργαλείο για το συντονισμό των δεκάδων δράσεων που σχετίζονται με τη διαχείριση επικίνδυνων καταστάσεων και περιπτώσεων κρίσεων, ιδιαίτερα όταν απειλούνται σημαντικοί ανθρωπίνι και οικονομικοί πόροι.

Μια τέτοια στρατηγική απαιτείται να ενσωματώνει τρία βασικά στοιχεία.

- Πρώτον, πρέπει να καθορίζει μια **γενική προσέγγιση** στους μεγάλους κινδύνους που αφορούν τη χώρα, με έμφαση τον προσδιορισμό του επιπέδου αποδοχής του κινδύνου, τους στόχους της διαχείρισης κινδύνων και τις πολιτικές_επιλογές για την επίτευξη των στόχων αυτών.
- Δεύτερον, πρέπει να **καθορίσει τις αρχές** σύμφωνα με τις οποίες μοιράζονται οι αρμοδιότητες για την εφαρμογή των στρατηγικών επιλογών, δηλαδή μεταξύ της Κεντρικής και Τοπικής Διοίκησης.
- Τέλος, πρέπει να **θεσπίσει ένα ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο**, δια του οποίου αυτές οι αρχές δύνανται με συνέπεια να εφαρμοσθούν.

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Στη χώρα μας η έννοια της πολιτικής προστασίας καθιερώθηκε θεσμικά το 1995 με την ίδρυση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Πριν το 1995 η συμμετοχή της διοίκησης στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών από την εκδήλωση καταστροφών συνδέονταν θεσμικά με έννοιες όπως αυτή της Πολιτικής Σχεδίασης για την Αντιμετώπιση Εκτάκτων Αναγκών γνωστής και ως ΠΣΕΑ, της Παλλαϊκής Άμυνας, του Δόγματος του Αρχιστρατήγου και άλλων συναφών νομοθετημάτων περί πολιτικής επιστράτευσης, που ψηφίστηκαν μετά το 1974, προκειμένου η διοίκηση να πλαισιώσει τις Ένοπλες Δυνάμεις οι οποίες είχαν κυρίαρχο ρόλο στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών από την εκδήλωση καταστροφών οφειλόμενο κυρίως στα μέσα που διέθεταν, ή και αντιστρόφως δηλαδή να πλαισιώσουν την διοίκηση με υλικά και πόρους που δεν διέθετε

Το **2002** με το Ν.3013/2002 τα ζητήματα αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών από την εκδήλωση καταστροφών συνδέθηκαν θεσμικά με την έννοια της Πολιτικής Προστασίας και η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας αναβαθμίστηκε.

Σε αυτό το νόμο αποδόθηκαν στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας ειδικές αρμοδιότητες όπως:

- η προετοιμασία του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας της χώρας, καθώς ο συντονισμός των αρμοδίων υπηρεσιών και φορέων σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για την αντιμετώπιση καταστροφών
- ο ρόλος της Εθνικής Αρχής Πολιτικής Προστασίας, που συμμετέχει και εκπροσωπεί τη χώρα μας στα όργανα και τις δομές πολιτικής προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τους Διεθνείς Οργανισμούς και προωθεί τις σχέσεις της Ελλάδος στον τομέα της πολιτικής προστασίας σε διμερές επίπεδο.
- η αρμοδιότητα για την υποβολή αιτήματος των κρατικών υπηρεσιών για συνδρομή άλλων Αρχών, Υπηρεσιών και Φορέων τόσο του Εσωτερικού όσο και του Εξωτερικού με σκοπό να αντιμετωπιστούν οι κάθε μορφής καταστροφές.
- η ανάπτυξη του Συστήματος Εθελοντισμού Πολιτικής Προστασίας για την πρόληψη, αντιμετώπιση και αποκατάσταση καταστροφών και τη χρηματοδότηση της δράσης των Εθελοντικών Οργανώσεων που εντάσσονται στο Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων που τηρείται από αυτήν
- η λειτουργία του Ευρωπαϊκού αριθμού έκτακτης ανάγκης στη Χώρα μας γνωστού και ως 112

Τέλος στον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας ανατέθηκε η διαχείριση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στην οποία περιλαμβάνεται και η κήρυξη μιας περιοχής σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης όπως περιγράφεται στο άρθρο 8 του Ν.3013/2002 και ειδικότερα: «Σε περίπτωση κατάστασης κινητοποίησης της πολιτικής προστασίας αποφασίζει για την άμεση προμήθεια και διάθεση υλικών, εφοδίων και μέσων/ καθ' υπέρβαση των προϋπολογισθέντων, εφόσον τούτο κρίνεται απολύτως αναγκαίο.»

Το **2009** στα πλαίσια διοικητικών αλλαγών που έγιναν στην Κεντρική Διοίκηση η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας μεταφέρθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

Το **2012** αποφασίστηκε η υπαγωγή του Πυροσβεστικού Σώματος στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

Σήμερα, 10 χρόνια μετά την ψήφιση και εφαρμογή του Ν3013/2002 σε γενικές γραμμές ο υφιστάμενος μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας όπως αυτός διαμορφώθηκε μετά την εφαρμογή του Προγράμματος «Καλλικράτης» (Ν3852/2010) έχει διαμορφωθεί ως εξής :

- Σε **πολιτικό/στρατηγικό επίπεδο**: η Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας, το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας, ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας και η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας
- Σε **επιχειρησιακό επίπεδο** είναι το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, το οποίο συνεργάζεται με τα αντίστοιχου επιπέδου κέντρα επιχειρήσεων (199/ΣΕΚΥΠΣ, ΕΛΑΣ/ΕΚΕ, ΕΚΕΠΥ, κλπ)
- Σε **τακτικό επίπεδο** τα Αποκεντρωμένα Όργανα Πολιτικής Προστασίας (οι Γενικοί Γραμματείς των Αποκεντρ. Διοικήσεων, οι Περιφερειάρχες και Αντιπεριφερειάρχες και οι Δήμαρχοι, με τις αντίστοιχες οργανικές μονάδες Πολιτικής Προστασίας (Δ/νσεις, Τμήματα και Γραφεία Πολιτικής Προστασίας) που λειτουργούν ως συνδεδεμένοι κρίκοι μεταξύ των εμπλεκόμενων οργανικών μονάδων του φορέα τους για την άμεση και συντονισμένη απόκριση

Σε επίπεδο Κεντρικής Διοίκησης η διαχείριση του κινδύνου προερχόμενου από φυσικούς ή ανθρωπογενείς παράγοντες οργανώνεται με βάση τις αρμοδιότητες των Υπουργείων και τις διοικητικές διαιρέσεις της χώρας. Οι κίνδυνοι αξιολογούνται από τις αρμόδιες οργανικές μονάδες των Υπουργείων.

Ζωτικά Υπουργεία (Υγείας, Περιβάλλοντος, Ενέργειας, Εργασίας, κλπ.) είναι το καθένα υπεύθυνο για τη λήψη μέτρων που σχετίζονται με την πρόληψη των ατυχημάτων από καταστροφές στον τομέα ευθύνης των, καθώς και για την επεξεργασία και θεσμοθέτηση νόμων και κανονισμών ή Ευρωπαϊκών οδηγιών που αποβλέπουν κατά κύριο λόγο στον μετριασμό τους.

Οι υπεύθυνοι για τη λειτουργία μεγάλων βιομηχανικών εγκαταστάσεων, ή υποδομών (φράγματα, σήραγγες αυτοκινητόδρομων, κλπ) ανεξάρτητα από του αν αυτές είναι ιδιωτικές ή δημόσιες, είναι υπεύθυνοι για την πρόληψη από πιθανούς κινδύνους και τη λήψη μέτρων προς αποφυγή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

Σε επίπεδο Αποκεντρωμένης Διοίκησης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α και Β βαθμού αποδίδεται κατά κανόνα η εφαρμογή των νόμων και των κανονισμών που εκδίδονται για την διαχείριση του κινδύνου που προέρχεται από φυσικούς ή ανθρωπογενείς παράγοντες, η συντήρηση των υποδομών και τέλος η διαχείριση τοπικών μικρής έκτασης περιστατικών.

Την αλυσίδα αυτή της διοίκησης, τόσο από θεσμικής όσο και από τεχνικής πλευράς συμπληρώνει η συμβολή των Σωμάτων Ασφάλειας (ΕΛΑΣ, ΠΣ, ΛΣ) και των Ενόπλων Δυνάμεων, η οποία ειδικά για τα Σώματα Ασφάλειας έχει και ρόλο μονάδων πρώτης απόκρισης σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών που οφείλονται στην εκδήλωση καταστροφών.

Είναι σαφές ότι σε ένα τέτοιο σύστημα οργάνωσης η συνεργασία, η συνέργεια, όπως επίσης και η διαλειτουργικότητα μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων αποτελούν τις κύριες παραμέτρους για την εφαρμογή ενός επιτυχημένου Κύκλου Πολιτικής Προστασίας στη χώρα μας.

Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, ως οργανική μονάδα της Κεντρικής Διοίκησης, με κύρια αποστολή το συντονισμό των φορέων που εμπλέκονται σε όλο το φάσμα της διαχείρισης κινδύνων από την εκδήλωση καταστροφών, έχει προεξέχοντα ρόλο και βαριές ευθύνες.

Στα πλαίσια αυτά η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας προχώρησε το 2003 στην έκδοση ενός Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ", το οποίο εξακολουθεί να αποτελεί σήμερα τη βάση σχεδίασης και ενέργειας του κρατικού μηχανισμού για τη διαχείριση εκτάκτων αναγκών που προκύπτουν από την εκδήλωση πάσης φύσεως καταστροφών σε όλα τα επίπεδα διοίκησης.

Για την υλοποίηση του ανωτέρω Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας και για τη διευκόλυνση της διοίκησης στην εκπόνηση των Ειδικών Σχεδίων, η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας μέσω της Δ/νσης Σχεδιασμού και Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών εξέδωσε:

- Εγχειρίδια σύνταξης και εναρμόνισης ειδικών σχεδίων έκτακτης ανάγκης ανά καταστροφή σε επίπεδο Υπουργείου ή άλλου Κεντρικού φορέα και Περιφερειών
- Εγχειρίδιο σχεδιασμού, διεξαγωγής και αποτίμησης ασκήσεων Πολιτικής Προστασίας στα πλαίσια του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας «Ξενοκράτης» και των θεσμικών κειμένων που διέπουν την Πολιτική Προστασία στη χώρα μας

Προχώρησε σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στην έκδοση

- Γενικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών εξαιτίας Δασικών Πυρκαγιών
- Γενικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Τεχνολογικών Ατυχημάτων Μεγάλης Έκτασης (Σ.Α.Τ.Α.Μ.Ε.)
- Ειδικού Σχεδίου για τη διαχείριση συμβάντων με χημικούς, ραδιολογικούς, βιολογικούς ή πυρηνικούς παράγοντες (ΧΒΡΠ) ως συνέπεια τρομοκρατικής ενέργειας που εφαρμόζεται μετά την ολοκλήρωση του αντιτρομοκρατικού έργου της Ελληνικής Αστυνομίας
- Ειδικού Σχεδίου Διαχείρισης Ανθρώπινων Απωλειών (ΣΔΑΑ)

Εκδίδει εγκυκλίους για ζητήματα που αφορούν τον σχεδιασμό δράσεων Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων προερχομένων από την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων, χιονοπτώσεων και παγετού, δασικών πυρκαγιών, σεισμικών φαινομένων, τεχνολογικών ατυχημάτων σε εγκαταστάσεις ΣΕΒΕΖΟ, κλπ,

Στις εγκυκλίους αυτές εμπεριέχονται κατευθυντήριες και συντονιστικές οδηγίες σχετικά με την εμπλοκή των φορέων σε έργα, δράσεις και μέτρα πρόληψης και ετοιμότητας καθώς και αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και την διαχείριση των συνεπειών από καταστροφές, με στόχο τον καλύτερο δυνατό συντονισμό της Διοίκησης σε Τοπικό, Περιφερειακό και Κεντρικό επίπεδο. Αποτελούν δε κείμενα στρατηγικού επιπέδου και επιλογών που συνδυάζουν σύνολο διατάξεων σχετικών με τους ρόλους και αρμοδιότητες φορέων Πολιτικής προστασίας που εμπλέκονται στη διαχείριση συγκεκριμένων κινδύνων.

Ειδικότερα και λαμβάνοντας υπόψη τις διαδικασίες και τον τρόπο αντίδρασης των επί μέρους αρμόδιων φορέων στις δασικές πυρκαγιές του 2007 η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας συμπλήρωσε το Ν3013/2002 με τη δράση της οργανωμένης απομάκρυνσης πολιτών (αρθ 18 Ν3613/2007) και εξέδωσε σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες για την προστασία της ζωής και της υγείας των πολιτών από την περιοχή που τεκμηριωμένα εκτιμάται ότι απειλείται από εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή.

Τέλος με βάση την εμπειρία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, προχώρησε το 2006 στην θεσμοθέτηση για την σύσταση “Υποστηρικτικής Ομάδας Διαχείρισης Χημικών, Βιολογικών, Ραδιολογικών και Πυρηνικών Απειλών και Συμβάντων” (άρθρ. 15 του Ν.3491/2006).

Η Ομάδα αυτή, η οποία υπάγεται απευθείας στο Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας, στελεχώνεται από υπαλλήλους, με κατάλληλο επιστημονικό υπόβαθρο για την αντιμετώπιση Χημικών, Βιολογικών, Ραδιολογικών και Πυρηνικών Συμβάντων και αποτελεί το Επιτελικό Συμβουλευτικό Όργανο της χώρας το οποίο υποστηρίζει σε τακτικό, επιχειρησιακό και πολιτικό επίπεδο τις αρμόδιες δυνάμεις και όργανα πολιτικής προστασίας.

Κύριο έργο της Ομάδας είναι η παροχή εξειδικευμένης τεχνογνωσίας και επιστημονικών πληροφοριών για τη διαχείριση χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών και πυρηνικών συμβάντων που οφείλονται είτε σε ατύχημα είτε είναι αποτέλεσμα τρομοκρατικής ενέργειας είτε πρόκειται για επαπειλούμενο συμβάν, ή τρομοκρατική απειλή και μπορούν να προκαλέσουν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης.

Επισημαίνουμε ότι ο σχεδιασμός δράσεων Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών είτε υπό την μορφή Ειδικών, ή Γενικών Σχεδίων ανά κίνδυνο, είτε υπό την μορφή εγκυκλίων, και κατευθυντηρίων οδηγιών συνδέεται άμεσα με την προστασία της ζωής των πολιτών και απαιτείται σε ετήσια βάση αναθεώρηση, παρακολούθηση και έλεγχος. Αυτό σημαίνει συνεχή και συστηματική παρακολούθηση, συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς και επικαιροποίηση σύμφωνα με την ισχύουσα ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία. Λαμβάνοντας δε υπόψη τις διοικητικές αλλαγές που έχουν επέλθει με το πρόγραμμα “ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ”, καθώς και τις αλλαγές που σύντομα θα ανακοινωθούν σχετικά με την αναδιάρθρωση των οργανικών μονάδων των Υπουργείων το ήδη υπάρχον έργο που πρέπει να υλοποιηθεί για τα επόμενα χρόνια ενδέχεται να διπλασιαστεί.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονισθεί ότι για την επόμενη 5-ετία αναμένονται και μια σειρά από Ευρωπαϊκές Οδηγίες σε έναν μεγάλο φάσμα κινδύνων αλλά και θεμάτων Πολιτικής Προστασίας (π.χ. πλημμύρες, ΧΒΡΠ, διαχείριση μεγάλων καταστροφών, κοινά ευρωπαϊκά επιχειρησιακά μνημόνια ενεργειών για πολύ-ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, θέματα ρύθμισης επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης εντός Ε.Ε., μεγάλα τεχνολογικά ατυχήματα-συνεχείς αναθεωρήσεις κ.λ.π.) τις οποίες θα κληθεί η χώρα να εφαρμόσει μέσω της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.

Επιπρόσθετα και στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών μας υποχρεώσεων η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας μέσω της Δ/σης Σχεδιασμού και Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών, στο άμεσο μέλλον θα επιφορτισθεί και με το συντονισμό της Διοίκησης για την χαρτογράφηση και ανάλυση κινδύνων για όλες τις καταστροφές σε εφαρμογή των συμπερασμάτων του Συμβουλίου σχετικά με την περαιτέρω ανάπτυξη της εκτίμησης κινδύνου για τη διαχείριση καταστροφών εντός της Ε.Ε.

Μια άλλη σημαντική δράση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, στο πλαίσιο των προσπαθειών για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών, είναι η έκδοση κατά τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου του **Ημερήσιου Χάρτη Πρόβλεψης Κινδύνου Πυρκαγιών**.

Ο χάρτης αυτός, που εκδίδεται από το 2003 μέχρι σήμερα, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του σχεδιασμού αντιμετώπισης των δασικών πυρκαγιών στη χώρα μας και συμβάλει αποτελεσματικά στην προληπτική οργάνωση και τον κρατικό συντονισμό καθώς και στην ευαισθητοποίηση των πολιτών για την αποτροπή έναρξης δασικών πυρκαγιών από αμέλεια

Μια άλλη επίσης σημαντική δράση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας είναι τα χαρτογραφικά προϊόντα τα οποία αναφέρονται σε όλο το εύρος των κινδύνων φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών (δασικές πυρκαγιές, τεχνολογικά ατυχήματα, χιονοπτώσεις, παγετοί κλπ) και αποτελούν σήμερα σημείο αναφοράς για όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και φορείς.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι η χρήση γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών (GIS) απαιτεί εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, την συλλογή και επεξεργασία ανά κατηγορία κινδύνου δεδομένων και την επικαιροποίηση αυτών σε τακτική βάση, την οργάνωσή τους σε βάσεις δεδομένων, την συνεχή και συστηματική συνεργασία με άλλες υπηρεσίες εντός και εκτός Ελλάδας καθώς και συνεχή παρακολούθηση της διεθνούς βιβλιογραφίας.

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας μέσω της Δ/σης Σχεδιασμού και Εκτάκτων Αναγκών και προκειμένου να ανταποκριθεί τόσο στις ευρωπαϊκές υποχρεώσεις της χώρας στον τομέα της **χαρτογράφησης και δορυφορικών δεδομένων**, όσο και στις αυξανόμενες απαιτήσεις των επιχειρησιακών φορέων-ζήτημα ιδιαιτερότητας- έχει αναλάβει ως εθνικό σημείο επαφής σε περιπτώσεις μεγάλων καταστροφών την άμεση και γρήγορη χαρτογράφηση των περιοχών που έχουν πληγεί. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν κάθε φορά το εργαλείο των αρμόδιων φορέων στην αντιμετώπιση των εκτάκτων αναγκών και τη διαχείριση των συνεπειών.

Ειδικότερα, αποτελεί το Εθνικό Σημείο Επαφής για τη χώρα μας στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα GMES/Copernicus. Το **GMES/Copernicus** αποτελεί πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την άνευ

οικονομικής επιβάρυνσης διάθεση χαρτογραφικών και δορυφορικών δεδομένων περιοχών που έχουν πληγεί από καταστροφές, με σκοπό την υποβοήθηση των εμπλεκόμενων φορέων στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών ή και στην διαχείριση των συνεπειών από την εκδήλωση καταστροφικών φαινομένων.

Επιπλέον, αποτελεί Εθνικό Σημείο Επαφής για το πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών **International Charter "Space and Major Disasters"** μέσω του οποίου επίσης δίνεται η δυνατότητα για την άνευ οικονομικής επιβάρυνσης διάθεση χαρτογραφικών και δορυφορικών δεδομένων περιοχών που έχουν πληγεί από καταστροφές.

Μέχρι σήμερα η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας μέσω της Δ/σης Σχεδιασμού και Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών έχει ενεργοποιήσει τα παραπάνω προγράμματα για τις μεγάλες πυρκαγιές του 2007 (Πελοπόννησος, Εύβοια, Αττική, Πήλιο), για την πυρκαγιά στη Βορειοανατολική Αττική το 2009, για την πυρκαγιά του Έβρου το 2011 και πρόσφατα για τη μεγάλη πυρκαγιά στη Χίο το 2012.

Τα παραπάνω δεδομένα διανέμονται άμεσα στους αρμόδιους φορείς για να χρησιμοποιηθούν κυρίως στο έργο της αποκατάστασης, καταγραφής ζημιών αλλά και στον προγραμματισμό έργων και δράσεων που συνδέονται με νέους πιθανούς επαγόμενους κινδύνους που ενδέχεται να προκύψουν μετά την εκδήλωση των καταστροφών (κίνδυνος πλημμυρών, κατολισθήσεων κ.τ.λ.). Ενδεικτικά, φορείς που έχουν αξιοποιήσει τα ανωτέρω δεδομένα, είναι οι Δασικές Υπηρεσίες, το Πυροσβεστικό Σώμα, οι Δ/σεις Τεχνικών Έργων, ο ΕΛΓΑ, οι Δ/σεις Υδάτων η Υπηρεσία Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων κλπ.

Επιπλέον, η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας συνεργάζεται με τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας για θέματα που αφορούν την αξιοποίηση προϊόντων δορυφορικής τεχνολογίας μέσω της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Διαστήματος (ESA) για θέματα που σχετίζονται με την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών.

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Σύμφωνα με τον Οργανισμό της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας λειτουργεί σε 24ωρη βάση Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας το οποίο έχει ως αποστολή να συντονίζει και διαχειρίζεται σε εθνικό επίπεδο τις δράσεις για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης σε περιπτώσεις κινητοποίησης πολιτικής προστασίας με στόχο την ελαχιστοποίηση των συνεπειών τους

Το Κέντρο Επιχειρήσεων αποτελεί τον επιχειρησιακό πυρήνα της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας και τον κόμβο επικοινωνίας πλέον με την Ευρωπαϊκή Πολιτική Προστασία.

Το Κέντρο Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας αποτελεί και το σημείο επαφής για τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό, όπως επίσης και για το αντίστοιχο επιχειρησιακό κέντρο EADRCC του ΝΑΤΟ ή άλλων αντιστοιχών διακρατικών συνεργασιών και διαχειρίζεται τα αιτήματα για παροχή βοήθειας μέσω των Διεθνών Οργανισμών

Το σύστημα CECIS που συνδέει τα (27) Εθνικά Κέντρα Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας των (27) Εθνικών Αρχών των Κ-Μ της Ε.Ε. με το Κέντρο Εκτάκτων Αναγκών της Ε.Ε. στις Βρυξέλλες (ECHO-MIC) είναι εγκατεστημένο και λειτουργεί στο Κέντρο Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας

Με βάση τον απολογισμό από το 2004 μέχρι σήμερα οι υποχρεώσεις του Κ.Ε.Π.Π. αυξάνονται συνεχώς τόσο σε εσωτερικό επίπεδο όσο και στην επιχειρησιακή διαχείριση σε πραγματικούς χρόνους της διεθνούς και ευρωπαϊκής συνδρομής. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι για το 2012 κλήθηκε να συνδράμει σε 1807 επεισόδια Πολιτικής Προστασίας, έναντι των 1389 που είχε κληθεί για παράδειγμα το 2011.

ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ

Στην αποστολή της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας εντάσσεται η δημιουργία και η διαχείριση του συστήματος εθελοντισμού Πολιτικής Προστασίας για την πρόληψη, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών, που διέπεται από τις διατάξεις κυρίως του άρθρου 14 του Ν. 3013/2002 (ΦΕΚ 102 Α΄) «Αναβάθμιση της Πολιτικής Προστασίας και λοιπές διατάξεις».

Για το σκοπό αυτό τηρούνται **2 Μητρώα** από τη Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων, Εθελοντισμού Εκπαίδευσης και Εκδόσεων:

- **Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων (Ε.Ο)**, στο οποίο είναι ενταγμένες οργανώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με σκοπό να αναλάβουν δράσεις πρόληψης, αντιμετώπισης και αποκατάστασης φυσικών καταστροφών και τεχνολογικών ατυχημάτων,
- **Μητρώο Ειδικευμένων Εθελοντών**, στο οποίο εντάσσονται φυσικά πρόσωπα, τα οποία λόγω της επιστημονικής κατάρτισης ή της επαγγελματικής τους πείρας μπορούν να συμβάλουν στους παραπάνω τομείς.

Μέχρι σήμερα στα Μητρώα είναι ενταγμένες 401 Ε.Ο. και 85 Ειδικευμένοι Εθελοντές.

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας στο πλαίσιο του ετήσιου προϋπολογισμού της, προβλέπει ειδικό κονδύλιο για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων των ενταγμένων στο οικείο Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων με τη διάθεση εξοπλισμού, μέσων και αναλώσιμων αγαθών. Σκοπός της χρηματοδότησης είναι η ενίσχυση των δράσεων τους, όπως αυτές ορίζονται στα Συντονιστικά Όργανα Πολιτικής Προστασίας (ΣΟΠΠ) και στα Συντονιστικά Τοπικά Όργανα (ΣΤΟ) .

Κύριο πρόβλημα του θεσμικού πλαισίου του Συστήματος Εθελοντισμού Πολιτικής Προστασίας είναι η ασφαλιστική κάλυψη των εθελοντών και η αστική ευθύνη. Για τα θέματα αυτά αλλά και γενικότερα θέματα λειτουργίας του συστήματος η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας κατέθεσε νομοθετική ρύθμιση για την αναβάθμιση του συστήματος εθελοντισμού το οποίο και έχει περιληφθεί στο γενικότερο σχέδιο νόμου αναδιοργάνωσης του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΟΙΝΟΥ ΚΑΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

Στην αποστολή της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας εντάσσονται και δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού για θέματα Πολιτικής Προστασίας τόσο σε επίπεδο γενικής ενημέρωσης όσο και σε αντίστοιχο παροχής ειδικών οδηγιών, προς αντιμετώπιση συγκεκριμένης καταστροφής ή κατάστασης έκτακτης ανάγκης.

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας δια της Διεύθυνσης Διεθνών Σχέσεων, Εθελοντισμού Εκπαίδευσης και Εκδόσεων, επιμελείται την παραγωγή ενημερωτικών τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σποτ της υπηρεσίας και την αποστολή τους στους μεγάλους σταθμούς της χώρας και στις περιφέρειες για περαιτέρω προώθηση στα τοπικά μέσα. Επίσης επιμελείται την έκδοση φυλλαδίων, μονόφυλλων, αφισών και CD που περιέχουν οδηγίες προστασίας από καταστροφές και προορίζονται για την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του πληθυσμού. Το ενημερωτικό υλικό διανέμεται σε Περιφέρειες και περιφερειακές ενότητες και αναρτάται και στην ιστοσελίδα της Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας www.civilprotection.gr ή www.gscp.gr .

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας αποτελεί την **Εθνική Αρχή Πολιτικής Προστασίας**, συμμετέχει και εκπροσωπεί τη χώρα στα όργανα και δομές πολιτικής προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και Διεθνείς Οργανισμούς και προωθεί τις σχέσεις της χώρας στον τομέα της πολιτικής προστασίας σε διμερές επίπεδο.

Είναι γεγονός ότι σε μεγάλες καταστροφές προερχόμενες από φυσικά φαινόμενα ή τεχνολογικά ατυχήματα οι χώρες για να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις που προκαλεί η καταστροφή απευθύνονται στην διεθνή κοινότητα για να τους παρασχεθεί βοήθεια. Για αυτό κύριο πεδίο δράσεων σε ευρωπαϊκό,

διεθνές και διμερές επίπεδο αποτελεί η ανάπτυξη συνεργασιών και συστημάτων στον τομέα της παροχής βοήθειας σε περιπτώσεις καταστροφών.

Στο πλαίσιο της αμοιβαίας βοήθειας των κρατών και της διεθνούς συνεργασίας η Ελλάδα έχει δεχτεί βοήθεια από το εξωτερικό σε περιπτώσεις καταστροφών κυρίως προερχόμενες από σεισμούς και δασικές πυρκαγιές. Όπως επίσης και έχει προσφέρει βοήθεια σε χώρες που επλήγησαν από καταστροφές και απευθύνθηκαν στην διεθνή κοινότητα.

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας είναι ο αποκλειστικά αρμόδιος φορέας για την υποβολή αιτήματος των κρατικών υπηρεσιών για συνδρομή άλλων Αρχών, Υπηρεσιών και Φορέων τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού με σκοπό να αντιμετωπιστούν οι κάθε μορφής καταστροφές.

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας συμμετέχει ενεργά στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας από την ίδρυσή του το 2001 με απόφαση του Συμβουλίου.

Σκοπός του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας είναι να ενισχυθεί η συνεργασία των κρατών μελών σε επεμβάσεις παροχής βοήθειας πολιτικής προστασίας εντός ή εκτός της Ένωσης σε περιπτώσεις φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών, τρομοκρατικών ενεργειών και, τεχνολογικών, ραδιολογικών ή περιβαλλοντικών ατυχημάτων, συμπεριλαμβανομένης και της ακούσιας θαλάσσιας ρύπανσης κατά την ειρηνική περίοδο. Βάσει των ανωτέρω, μία χώρα που πλήττεται από καταστροφές μπορεί να ζητήσει βοήθεια για κινητοποίηση επιχειρησιακών μέσων για να της παρασχεθεί βοήθεια.

Η Ελλάδα έχει ενεργοποιήσει τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό τα έτη 2002 για έρευνα και διάσωση σε σπήλαιο και τα έτη 2007, 2008, 2009, 2011 και 2012 για την αντιμετώπιση δασικών πυρκαγιών δεχόμενη βοήθεια σε εναέρια μέσα και επίγειες δυνάμεις πυρόσβεσης, ενώ έχει παρασχεθεί ελληνική βοήθεια σε αρκετές περιπτώσεις ενεργοποίησης του Μηχανισμού από άλλες χώρες.

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας δια της Διεύθυνσης Διεθνών Σχέσεων, Εθελοντισμού Εκπαίδευσης και Εκδόσεων, έχει αναπτύξει ένα πλαίσιο συνεργασιών με άλλους κρατικούς φορείς με σκοπό την ενεργή συμμετοχή της χώρας στον ευρωπαϊκό μηχανισμό, τόσο για την δήλωση επιχειρησιακών μέσων που εν δυνάμει μπορούν να διατεθούν για να συνεισφέρουν σε έκτακτες ανάγκες που αιτούνται βοήθεια, είτε για την εκπαίδευση εμπειρογνομόνων με σκοπό αυτοί να μπορούν να ενεργήσουν σε ένα διεθνές περιβάλλον, όπως αυτό που δημιουργείται στον τόπο της καταστροφής όταν μία χώρα αιτηθεί βοήθειας από τη διεθνή κοινότητα.

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας ως αρμόδια εθνική αρχή σε θέματα Πολιτικής Προστασίας, συντονίζει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού για την Ελλάδα, ενώ τηρεί βάση δεδομένων των στελεχών των φορέων που εκπαιδεύονται. Στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα συμμετέχουν εμπειρογνώμονες από Πολεμική Αεροπορία, Πυροσβεστικό Σώμα, Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας, Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας, Οργανισμός Αντισεισμικής Σχεδιασμού και Προστασίας, Υπηρεσία Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων, Λιμενικό Σώμα και Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

Από το 2007 μέσω του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού έγινε εισαγωγή του προτύπου των Μονάδων Πολιτικής Προστασίας, που είναι ομάδες επέμβασης με προκαθορισμένη αποστολή αλλά και προκαθορισμένα μέσα. Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας συνεργάστηκε με κρατικούς φορείς όπως η Πολεμική Αεροπορία, το Πυροσβεστικό Σώμα, το ΕΚΑΒ, η Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας με σκοπό να δηλωθούν Ελληνικές Μονάδες Πολιτικής Προστασίας στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό. Με τον τρόπο αυτό δηλώθηκαν μέχρι σήμερα 9 Μονάδες Πολιτικής Προστασίας στα πεδία της έρευνας και διάσωσης, της πυρόσβεσης με αεροπλάνα και πεζοπόρα, της ιατρικής βοήθειας και της ιατρικής μεταφοράς πληγέντων αλλά και της ανίχνευσης ΧΒΡΠ ουσιών. Οι Αρχηγοί, Υπαρχηγοί και άλλο προσωπικό (υπεύθυνοι σύνδεσμοι-liaison officer και σύνδεσμοι επικοινωνιών-communication officer) των ομάδων εκπαιδεύονται σε σχετικά εκπαιδευτικά σεμινάρια του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού.